

CONDAMNAREA JUDECĂTORILOR PENTRU ABUZ ÎN SERVICIU

CONVICTING JUDGES FOR ABUSE OF OFFICE

CZU:347.962:343.353:343.222

<https://doi.org/10.59295/spd2025j.09>

Gheorghe RENIȚĂ

ORCID: 0000-0003-2722-009X

E-mail: gheorghe.renita@usm.md

Universitatea de Stat din Moldova, Chișinău, Republica Moldova

Summary. *This article analyses the issue of criminal liability of judges for abuse of office. The analysis is based on the case Bădescu et al. v. Romania. It is shown that in order to qualify an act as abuse of office, it is necessary to distinguish between the hypothesis of a solution given in good faith in a case and the case in which a judge deliberately and in bad faith interpreted a legal norm in a way contrary to its meaning, thus directing the process towards a solution contrary to the law and premeditatedly violating the norms.*

Keywords: *judge, criminal liability, abuse of office, damage, good faith, Bădescu and others v. România.*

INTRODUCERE

În una din Opiniile sale, Comisia europeană pentru democrație și drept (în continuare – „Comisia de la Veneția”) a notat că „judecătorii – ca și orice altă persoană – trebuie să fie pedepsiți pentru orice infracțiune comisă de ei (...). Nici o acțiune criminală nu trebuie acoperită prin imunitatea fără răspundere și, evident, judecătorii trebuie urmăriți penal pentru toate infracțiunile” [1].

Cu o altă ocazie, Comisia de la Veneția a accentuat că „este necesară stabilirea unui echilibru între imunitate, ca mijloc de protecție a judecătorului împotriva presiunii excesive și a abuzului din partea puterilor statului sau a persoanelor fizice (imunitate), pe de o parte, și faptul că judecătorul nu este mai presus de lege (responsabilitate), pe de altă parte. Comisia de la Veneția a subliniat în mod constant faptul că judecătorii nu trebuie să beneficieze de imunitate generală, ci de imunitate funcțională pentru actele realizate în exercitarea funcțiilor lor judiciare. Acest lucru se datorează faptului că, în principiu, judecătorul trebuie să beneficieze de imunitate doar în cadrul exercitării funcțiilor sale legale. În cazul în care el comite o infracțiune în exercitarea funcțiilor, nu trebuie să se bucure de imunitate față de răspunderea penală” [2].

În același sens, Curtea Constituțională a subliniat că, „deoarece într-o societate democratică judecătorul nu poate fi la adăpostul unei imunități absolute, se reliefează problema condițiilor și modalităților de angajare a răspunderii judecătorului. Astfel, trebuie remarcat faptul că, deși standardele europene permit judecătorilor să fie trași

la răspundere penală în exercitarea funcțiilor lor judiciare, pragul este destul de înalt” [3].

Despre cât de înalt este acest prag puteam afla, de exemplu, dintr-o Recomandare a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, în care se arată că: „nu poate fi antrenată răspunderea penală a unui judecător pentru modul de interpretare a legii, apreciere a faptelor sau evaluare a probelor, cu excepția cazurilor de rea-credință (sublinierea îmi aparține – *n.a.*)”; „atunci când nu exercită funcții judiciare, judecătorii sunt responsabili civil, penal sau administrativ ca și orice alt cetățean” [4].

Astfel, în Codul penal există o prevedere dedicată judecătorilor, i.e., art. 307, care prevede răspunderea pentru „pronunțarea cu bună-știință de către judecător a unei hotărâri, sentințe, decizii, încheieri sau ordonanțe cu încălcarea normelor legale imperative, în scopul favorizării sau defavorizării unei persoane”. Alte state au sau au avut, în legislația lor, prevederi similare. De exemplu, în Georgia a fost abrogată o normă similară art. 307 din Codul penal al Republicii Moldova. Totuși, practicienii dreptului din Georgia au considerat că în asemenea situație devine incidentă norma penală referitoare la abuzul în serviciu [5]. Și în alte state, în care nu există prevederi similare art. 307 din Codul penal al Republicii Moldova, s-a pus în discuție condamnarea judecătorilor pentru abuz în serviciu. Unul dintre astfel de cazuri a ajuns și la Curtea Europeană a Drepturilor Omului. Este vorba de cazul *Bădescu și alții v. România*.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Circumstanțele cazului *Bădescu și alții v. România* sunt următoarele. Reclamanții (cei care au sesizat Curtea Europeană a Drepturilor Omului) erau trei judecători care au activat la Curtea de Apel București (în continuare – Curtea de Apel).

Printr-o hotărâre definitivă din 4 aprilie 2011, Curtea de Apel – într-un complet din care reclamanții nu a făcut parte – l-a condamnat pe SD la șapte ani de închisoare pentru diverse infracțiuni economice și la plata, în solidar cu alți inculpați, a unor daune-interese pentru prejudiciul material cauzat părții civile. SD a formulat două recursuri în anulare – un recurs extraordinar – la Curtea de Apel împotriva hotărârii definitive din 4 aprilie 2011. Recursurile în anulare au fost judecate, în conformitate cu prevederile legale, de un complet de trei judecători. Primul recurs formulat de SD a fost declarat inadmisibil, iar al doilea recurs a fost retras de SD [6].

La 23 noiembrie 2011, SD a formulat un al treilea recurs în anulare, susținând că a făcut obiectul mai multor proceduri penale bazate pe aceleași fapte. Cauza a fost repartizată aleatoriu unui complet compus din cei trei reclamanți. Printr-o hotărâre definitivă din 22 februarie 2012, Curtea de Apel, compusă din cei trei reclamanți, a admis a treia contestație în anulare a lui SD și a anulat condamnarea penală a acestuia, fără a examina aspectul civil al cauzei. Curtea de Apel a observat că SD a fost anterior urmărit penal, în cadrul unei anchete separate, pentru fapte care erau parțial legate de cele pentru care fusese condamnat prin hotărârea definitivă din 4 aprilie 2011. A observat că ancheta penală menționată a fost finalizată cu o clasare a cauzei, care a fost confirmată printr-o decizie

din 27 septembrie 2010 a Curții de Apel Craiova. Curtea de Apel a concluzionat că, în prezenta cauză, principiul *ne bis in idem* a fost încălcat, întrucât SD a făcut obiectul unei duble urmăriri penale [7].

În 2013, la o dată nespecificată, în urma unei plângeri penale depuse de RA, a fost inițiată o anchetă penală cu privire la mai multe infracțiuni de corupție împotriva celui de-al treilea reclamant și a altora. Printr-un rechizitoriu din 15 noiembrie 2013, cel de-al treilea reclamant a fost trimis în judecată pentru mai multe capete de acuzare, inclusiv cel de corupere pasivă, în legătură cu pronunțarea hotărârii din 22 februarie 2012 (prin care a fost anulată condamnarea penală a lui SD).

Printr-o hotărâre din 26 martie 2016, confirmată printr-o hotărâre definitivă a Înaltei Curți de Casație și Justiție din 2 iunie 2016, Curtea de Apel Constanța a condamnat-o pe a treia reclamantă la șapte ani de închisoare pentru corupere pasivă, trafic de influență, fraudă, fals și complicitate la spălare de bani. Aceasta a fost acuzată că a primit, în februarie 2012, suma de 630.000 EUR cu titlu de remunerație ilicită pentru a emite, împreună cu ceilalți doi reclamânți, o decizie de admitere a contestației în anulare formulate de SD [8, 9]. A treia reclamantă și-a executat pedeapsa până la 17 octombrie 2017, când a fost eliberată condiționat.

Între timp, printr-o hotărâre din 25 octombrie 2016, Curtea de Apel, sesizată cu o cerere de revizuire bazată pe condamnarea penală a celui de-al treilea reclamant, a anulat hotărârea din 22 februarie 2012 și a amânat pronunțarea hotărârii privind a treia contestație în anulare formulată de SD pentru o dată ulterioară. Printr-o hotărâre din 15 noiembrie 2016, Curtea de Apel a luat act de examinarea renunțării SD la a treia contestație în anulare [10].

În urma publicării mai multor articole în mass-media privind anularea condamnării penale a lui SD, a fost deschisă (la 27 aprilie 2012) o anchetă disciplinară împotriva reclamantilor. Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) a considerat, finalmente, că reclamânții nu au dat dovadă de neglijență gravă. În această privință, a statuat că numai erorile evidente, lipsite de orice justificare și care contraveneau în mod evident dispozițiilor legale, puteau atrage răspunderea disciplinară. Totuși, potrivit CSM, hotărârea pronunțată de reclamânți la 22 februarie 2012 a reflectat interpretarea pe care aceștia au dat-o documentelor din dosar și textelor legale. Decizia CSM a fost confirmată (pe 25 noiembrie 2013) și de Înalta Curte de Casație și Justiție, care a subliniat că, în cadrul unei proceduri disciplinare inițiate în privința judecătorilor, nu poate fi pus sub semnul întrebării însăși interpretarea și aplicarea unei norme de drept de către judecători și, respectiv, să se conteste raționamentul juridic logic adoptat de aceștia (i.e., de judecători) în contextul examinării condițiilor de admisibilitate a unei contestații în anulare [11].

În afară de ancheta disciplinară, Direcția Națională Anticorupție (DNA) a deschis din oficiu o anchetă penală împotriva reclamantilor în legătură cu pronunțarea hotărârii din 22 februarie 2012 (prin care a fost anulată condamnarea penală a lui SD). La 3 aprilie 2012, DNA a intentat o urmărire penală împotriva celor trei reclamânți pentru abuz în serviciu agravat împotriva intereselor particulare („abuz în serviciu”) și pentru că au

adus beneficii presupusului autor al unei infracțiuni. Părțile interesate au fost acuzate că și-au depășit cu bună știință, în hotărârea pronunțată la 22 februarie 2012, atribuțiile conferite de lege de a judeca o contestație în anulare, că și-au îndeplinit astfel atribuțiile într-un mod defectuos și că au creat, procedând în acest mod, o situație favorabilă lui SD, condamnarea sa penală fiind anulată. Procuratura a observat următoarele erori referitoare la hotărârea din 22 februarie 2012: (i) faptele materiale reproșate lui SD în fiecare dintre cele două proceduri penale inițiate împotriva sa nu erau identice; (ii) conform jurisprudenței Curții Constituționale, decizia Curții de Apel Craiova din 27 septembrie 2010 prin care a confirmat clasarea cauzei nu avea autoritate de lucru judecat, având în vedere că nu a soluționat temeinicia acuzațiilor penale; (iii) recursul în anulare putea duce la casarea unei hotărâri judecătorești atunci când motivul invocat în susținerea cererii de încetare a urmăririi penale nu a fost soluționat în cadrul procedurilor de apel ordinare. Cu toate acestea, în acest caz, Curtea de Apel, prin hotărârea din 4 aprilie 2011, s-a pronunțat definitiv asupra argumentului bazat pe excepția autorității de lucru judecat. Ulterior, printr-o ordonanță din 7 august 2012, DNA a dispus încetarea urmăririi penale împotriva celor trei reclamanți. A considerat că elementele constitutive ale infracțiunilor erau într-adevăr întrunite în prezenta cauză, dar a statuat totuși că, în temeiul legislației referitoare la statutul judecătorilor, judecătorii sunt independenți și inamovibili și fiecare instituție are obligația de a le respecta independența, judecătorii nu pot fi trași la răspundere penală pentru acte care intră sub incidența infracțiunilor de abuz în serviciu și neglijență în exercitarea funcției pentru deciziile pronunțate de aceștia în această calitate. În acest sens, a statuat că conceptele de independență și inamovibilitate pot fi interpretate ca instituind un anumit tip de imunitate în favoarea judecătorilor atunci când faptele incriminate, fie intenționate, fie din neglijență, au legătură cu soluția dată într-o anumită cauză. DNA a concluzionat că, având în vedere aplicabilitatea comună în prezenta cauză a două dispoziții legale – una penală și cealaltă referitoare la statutul judecătorilor – „există îndoieli cu privire la cadrul juridic care reglementează răspunderea penală a judecătorilor pentru infracțiuni legate de funcțiile lor, referitoare la măsuri dispuse prin hotărâri judecătorești”, o îndoială care ar trebui să fie în favoarea reclamanților. DNA a constatat, în cele din urmă, că aceleași fapte au făcut obiectul unor proceduri disciplinare și, corespunzător, a dispus încetarea urmăririi penale pe motiv că faptele pretinse nu erau interzise de legea penală [12].

Peste aproximativ doi ani, printr-o ordonanță din 29 ianuarie 2014, procurorul-șef al DNA a anulat, din oficiu, ordonanța DNA din 7 august 2012, dispunând redeschiderea procedurii penale împotriva celor trei reclamanți. Procurorul-șef a considerat că rechizitoriul împotriva celui de-al treilea reclamant pentru corupție (din 15 noiembrie 2013) constituie un fapt nou, care a permis redeschiderea procedurii penale împotriva celor trei reclamanți pentru abuz în serviciu și pentru că i-a adus beneficii presupusului autor al unei infracțiuni. O parte din probele conținute în rechizitoriul împotriva celui de-al treilea reclamant pentru corupție în cadrul procedurilor penale referitoare la aceste fapte au fost preluate în cadrul anchetei redeschise astfel. S-a observat că din declarațiile

martorilor au reieșit următoarele. A treia reclamantă ar fi fost de acord, în schimbul unei sume de bani, să pronunțe o decizie favorabilă SD în contextul contestației în anulare. A treia reclamantă a instruit SD, prin intermediul unor intermediari, să depună contestații în anulare și apoi să retragă aceste contestații până când dosarul va fi repartizat unui complet din care face parte. A treia reclamantă a informat un martor că a vorbit cu ceilalți doi reclamânți înainte de a pronunța decizia și că aceștia au fost de acord să admită contestația în anulare, având în vedere că din documentele de care dispuneau reieșea clar că puteau motiva decizia lor în favoarea SD. Printr-un rechizitoriu din 15 aprilie 2014, DNA i-a trimis în judecată pe cei trei reclamânți în fața Curții de Apel pentru abuz în serviciu, pentru că au favorizat presupusul autor al unei infracțiuni și pentru fals. Reclamânții au fost acuzați că nu și-au îndeplinit obligațiile legale și că au emis o decizie nefondată din cauza unui factor extern care le-a influențat decizia, și anume remunerația ilicită primită de la SD de către al treilea reclamant [13].

În 2017, printr-o hotărâre definitivă, Înalta Curte i-a condamnat pe primul și al doilea reclamant la patru ani de închisoare pentru abuz în serviciu. În plus, i-a condamnat pe fiecare dintre reclamânți la un an de închisoare pentru că au adus beneficii presupusului autor al unei infracțiuni. Prin cumul parțial, Înalta Curte i-a condamnat pe fiecare dintre reclamânți la patru ani și patru luni de închisoare. A trei reclamantă a fost condamnată pentru abuz în serviciu și pentru că a adus beneficii presupusului autor al unei infracțiuni. Instanța i-a aplicat celei de-a treia reclamante o singură pedeapsă de șapte ani de închisoare.

Instanțele din România au reamintit mai întâi că un judecător poate fi tras la răspundere penală doar dacă și-a exercitat funcțiile cu rea-credință. Apoi, au subliniat că reclamanta era urmărită penal nu pentru că a interpretat și aplicat legea și probele într-un anumit mod, ci pentru că „au generat un raționament juridic cu o aparență de validitate pentru a lua o decizie care, fără această premisă, ar fi fost imposibil de pronunțat”. Potrivit Curții de Apel, în prezenta cauză, reaua-credință a celei de-a treia reclamantă a fost dovedită atât prin condamnarea sa penală pentru corupere pasivă, cât și prin absența oricăror probe de natură să justifice raționamentul juridic expus în hotărârea din 22 februarie 2012. Aceasta a considerat, de asemenea, că, acționând astfel, reclamanta a subminat cursul corect al justiției și interesele părții civile [14].

În fața Curții Europene, reclamânții au mai invocat că absența răspunderii disciplinare în prezenta cauză implică în mod necesar absența răspunderii penale pentru aceleași fapte. Reclamânții au contestat calificarea de către instanțele naționale a faptelor de care au fost acuzați drept abuz în serviciu, în ciuda deciziei pronunțate în favoarea lor în cadrul procedurii disciplinare [15].

Cu privire la acest aspect, Curtea Europeană a notat că, în temeiul dreptului intern aplicabil, judecătorii pot fi supuși unor proceduri penale sau disciplinare pentru actele lor în condițiile prevăzute de lege. De asemenea, din jurisprudența națională relevantă reiese că judecătorii pot fi trași la răspundere penală pentru abuz în serviciu în anumite condiții. În plus, în cele două seturi de proceduri – disciplinară și penală – instanțele naționale

au examinat faptele de care erau sesizate din perspective diferite. Cele două seturi de proceduri erau distincte din cauza temeiurilor juridice și a consecințelor juridice diferite. Mai mult, faptele și probele prezentate instanțelor penale erau diferite de cele examinate în cadrul procedurii disciplinare [16].

De asemenea, reclamantii s-au plâns în fața Curții Europene de lipsa de previzibilitate a normei penale referitoare la abuzul în serviciu (în baza căreia au fost condamnați).

Sub acest aspect, Curtea Europeană și-a început analiza prin a reiterat principiile aplicabile în contextul art. 7 din Convenție (care garantează principiul *nullum crimen, nulla poena sine lege*). Apoi, Curtea a observat că nu se contestă în fața sa faptul că un judecător nu poate, în general, să fie subiect al infracțiunii de abuz în serviciu. La caz, Curtea a trebuit să stabilească dacă, în prezenta cauză, dispoziția din Codul penal care incrimina abuzul în serviciu le-a permis reclamantilor, care erau judecători, să prevadă că acțiunea lor în legătură cu motivele unei hotărâri judecătorești ar fi susceptibilă de a fi urmărită penal ca abuz în serviciu, fără a pune în discuție garanția de independență inerentă funcției lor [17].

Așa fiind, Curtea a observat, în special în ceea ce privește previzibilitatea dispoziției legislative referitoare la abuzul în serviciu și compatibilitatea lor cu principiul statului de drept, că legiuitorul a utilizat o formulare destul de generală pentru a defini conduita pedepsibilă (neîndeplinirea unui act de către un funcționar public care acționează în exercitarea atribuțiilor sale sau neîndeplinirea acestuia în mod defectuos). Prin urmare, dreptul intern nu conține o listă exhaustivă a conduitelor pedepsibile. Cu toate acestea, Curtea a observat deja că formularea multor legi nu este absolut precisă. Multe dintre ele, din cauza necesității de a evita rigiditatea excesivă și de a se adapta la circumstanțele în schimbare, utilizează în mod necesar formulări mai mult sau mai puțin vagi [18].

Curtea a observat, de asemenea, că, având în vedere statutul reclamantilor de judecători, textul care definește infracțiunea de abuz în serviciu a fost aplicat în prezenta cauză de către instanțele naționale în contextul mai general al dreptului constituțional și al legislației care reglementează activitatea judecătorilor [19]. În orice caz, din jurisprudența națională rezultă că, pentru a menține calificarea drept abuz în serviciu, era necesar să se facă distincția între ipoteza unei soluții date cu bună-credință într-un caz și cazul în care un judecător a interpretat în mod deliberat și cu rea-credință o normă de drept într-un mod contrar sensului acesteia, orientând astfel procesul către o soluție contrară legii și încălcând în mod premeditat normele [20].

Prin urmare, Curtea a observat că condițiile care trebuiau îndeplinite pentru ca răspunderea penală a unui magistrat să poată fi invocată pentru abuz în serviciu cu privire la un act săvârșit în exercitarea funcțiilor sale nu erau doar clar definite, ci și reiterate în mod constant în jurisprudența națională disponibilă la momentul săvârșirii faptelor de care sunt acuzați reclamantii. În plus, această interpretare jurisprudențială a întinderii infracțiunii a fost, în opinia Curții Europene, conformă cu substanța acesteia [21].

La caz, Curtea a observat, așa cum au indicat instanțele naționale, comportamentul de care au fost acuzați reclamanții nu a constituit pronunțarea unei hotărâri judecătorești în sine, ci faptul că au adoptat un anumit comportament înainte de elaborarea hotărârii și apoi au construit în mod conștient un raționament juridic contrar legii, cu scopul de a ajunge la un anumit rezultat în cauza SD, cauzând astfel un prejudiciu. Într-adevăr, potrivit Curții Europene, autoritățile naționale au constatat că reclamanții au denaturat faptele pentru a face posibilă aplicarea principiului *ne bis in idem* în cauza cu care sunt sesizați. În acest sens, Curtea Europeană a acordat importanță analizei Înaltei Curți conform căreia obiectivul anchetei penale nu a fost de a examina legalitatea și temeinicia unei decizii pronunțate la sfârșitul unui proces – rol care aparține exclusiv organelor de supraveghere competente prevăzute de lege – ci de a identifica, dincolo de această decizie, un comportament contrar atribuțiilor funcției și corespunzător elementului material al infracțiunii, precum și motivul actului în cauză, un astfel de comportament putând uneori influența rezultatul care urmează a fi adoptat. Astfel, instanțele interne au distins actul care a angajat răspunderea penală a reclamanților de pronunțarea unei decizii cu bună-credință [22].

Mai presus de toate și indiferent, în această privință, de volumul jurisprudenței interne disponibile la momentul relevant, Curtea a observat că reclamanții erau judecători specializați în drept penal cu mai mulți ani de vechime în sistemul judiciar. Având în vedere statutul și experiența lor, nu era nerezonabil să se aștepte de la ei să acționeze cu mare prudență și să acorde o atenție deosebită evaluării riscurilor implicate în exercitarea profesiei lor. Cu toate acestea, la momentul relevant, sistemul juridic român conținea indicii clare și convingătoare din care reieșea că era probabil să constituie infracțiune faptul că un judecător emite în mod conștient, cu încălcarea legii, o hotărâre judecătorească care cauzează un prejudiciu, fără ca o astfel de calificare penală să pună sub semnul întrebării independența garantată profesiei de Legea fundamentală și de documentele internaționale. Prin urmare, nu ar fi trebuit să existe nicio îndoială în mintea părților în cauză cu privire la consecințele la care au fost expuse prin adoptarea hotărârii atacate [23].

Din aceste considerente, Curtea a conchis că dispozițiile legale care interziceau abuzul în serviciu la momentul evenimentelor, împreună cu jurisprudența interpretativă, erau formulate într-un mod suficient de precis pentru a permite reclamanților, ei înșiși judecători, să discernă, într-o măsură rezonabilă, având în vedere circumstanțele, că acțiunile lor riscau să ducă la o condamnare penală, fără a pune sub semnul întrebării garanția independenței judiciare. În plus, interpretarea adoptată de instanțele naționale pentru a stabili răspunderea individuală a reclamanților a fost conformă cu substanța infracțiunii în cauză. Nu a existat nicio încălcare a art. 7 din Convenție [24].

CONCLUZII

Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului pronunțată în cazul *Bădescu și alții v. România* oferă principii relevante despre aplicarea, în privința judecătorilor, a

răspunderii penale pentru abuz în serviciu. Această hotărâre reprezintă un exemplu bun, cu ajustările de rigoare, și pentru Republica Moldova. Cert este că elementul cheie care trebuie stabilit, atunci când se pune în discuție problema răspunderii judecătorilor pentru abuz în serviciu (i.e., în cazul Republicii Moldova vorbim despre incidența art. 307 din Codul penal), constă în lipsa sau prezența bunei-credințe a judecătorilor. Astfel, este necesar să se facă distincția între ipoteza unei soluții date cu bună-credință într-un caz și cazul în care un judecător a interpretat în mod deliberat și cu rea-credință o normă de drept într-un mod contrar sensului acesteia, orientând astfel procesul către o soluție contrară legii și încălcând în mod premeditat normele. Probarea bunei sau relei credințe e o sarcină dificilă, dar nu imposibilă. Cazul *Bădescu și alții v. România* ne demonstrează acest lucru.

REFERINȚE:

1. *Apud*: § 39 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 5 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului (Sesizarea nr.32a/2012). În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova* nr. 276-280 din 29 noiembrie 2013.
2. *Apud*: § 49 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 23 din 27 iunie 2017 privind excepția de neconstituționalitate a articolului 23 alin.(2) din Legea nr. 947-XIII din 19 iulie 1996 cu privire la Consiliul Superior al Magistraturii (ridicarea imunității judecătorului) (sesizările nr.31g/2017 și nr.55g/2017). În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova* nr. 340-351 din 22 septembrie 2017.
3. *Ibidem*, § 50.
4. *Apud*: § 63 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 22 din 5 septembrie 2013 pentru controlul constituționalității unor prevederi referitoare la imunitatea judecătorului (Sesizarea nr.32a/2012). În: *Monitorul oficial al Republicii Moldova* nr. 276-280 din 29 noiembrie 2013.
5. *Apud*: § 10 și § 12 din *Case of Gelenidze v. Georgia*, Application no. 72916/10, Judgment of 7 November 2019. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-197267> [Accesat: 26.06.2025].
6. *Affaire Bădescu et autres c. Roumanie*, Requête no. 22198/18 et deux autres, Arrêt, 15 avril 2025, § 5-6. Disponibil: <https://hudoc.echr.coe.int/?i=001-242677> [Accesat 26.06.2025].
7. *Ibidem*, § 8-9.
8. *Ibidem*, § 10.
9. *Ibidem*, § 11.
10. *Ibidem*, § 12-13.
11. *Ibidem*, § 14-18.
12. *Ibidem*, § 19-22.
13. *Ibidem*, § 25-27.

14. *Ibidem*, § 61-62.
15. *Ibidem*, § 104-105.
16. *Ibidem*, § 105-106.
17. *Ibidem*, § 128.
18. *Ibidem*, § 132.
19. *Ibidem*, § 134.
20. *Ibidem*, § 136.
21. *Ibidem*, § 137.
22. *Ibidem*, § 140.
23. *Ibidem*, § 138.
24. *Ibidem*, § 148-149.